

və...
...
...
...
...
...

Miqdam ibn Mədikerib əz-Zəbididən (r.a) rəvayət olunduğuna görə, Rəsulullah (s.ə.s) belə buyurmuşdur: **“İnsan əlinin zəhmətiylə qazandığından daha təmiz bir qazanc əldə edə bilməz. İnsanın özü, ailəsi, uşağı və xidmətçisi üçün xərclədikləri onun üçün sədəqədir**

”
(Əbu Davud, İcarə, 43; Tirmizi, Əhkam, 22)

İnsanın başqalarına möhtac olmadan əlinin zəhməti, alınının təriylə əldə etdiyi gəlir ən təmiz və ən halal qazanclardan sayılır. Hədisimizin mənasına yaxın olan başqa bir rəvayətdə **“ Heç kim əlinin qazancından daha təmiz bir yemək yeməmişdir**” (Buxari, Büyu, 15) – buyurulmaqla, insanın əlinin zəhməti, alınının təriylə əldə etdiyi gəlirin daha təmiz və halal olduğu vurğulanmışdır. Rəsulullah (s.ə.s) bir hədisi-şərifdə insanın dilənçilik edərək öz tələbatını qarşılamağını xoş qarşılamamışdır. Allah Rəsulu (s.ə.s) belə buyurur: **“ Sizin ipək rinqizi alaraq dağa gedib bir şəkər odun yığıb gətirib satmağınız, Allahın sizi başaşağılıqdan qoruması və versinlər də verməsinlər insanlardan nə isə dilənmiş yinizdən daha yaxşıdır**” (Buxari, Zəkat, 50) Qurani-Kərimdə də namus, iffət və şərəfləri səbəbiylə insanlara əl açıb dilənməkdən həya edən kasıblar zümresi təriflənmişdir. Ayədə Allah-Təala belə buyurur: **“Sədəqə, Allah yolunda canından keçərək yer üzündə hərəkət edə bilməyən (və ya buna imkanı olmayan) yoxsullar üçündür. Belə şəxslər həyalı olub dilənçilikdən çəkindikləri görünəndən nadanlar onları dövlətli hesab edirlər. (Ya Rəsulum!) Sən isə onları üzrindən tanıyırsan. Onlar heç kəsdən israrla bir şey istəməzlər. Sizin mallarınızdan nə verdiyinizi, şübhə siz ki, Allah bilir!”** (Bəqərə 273)

Hədisi-şərif sadəcə fərdlərin işləyərək öz ruzqlərini təmin etmələrini hədəfləmir. Eyni zamanda cəmiyyətlərin, millətlərin və dövlətlərin də başqalarına möhtac olmadan öz ehtiyaclarını təmin edəcək, iqtisadi və sosial inkişafını davam etdirəcək, sərvət və dövlətini qoruyacaq yerli

sənayələrini qurmalarını da tövsiyə etməkdədir. Yəni İslam dini dilənçiliyi fərd üçün qadağan edib millət və ya ümmətlərə icazə verməmişdir. Fərdlər üçün qoyulan qadağanlar ümmət üçün daha böyük çərçivədə qadağan olunmuşdur mənasına gəlirik.

Hədisin son qismində insanın özü, ailəsi və xidmətçisi üçün xərclədiklərinin onun üçün sədəqə olduğuna diqqət çəkilmişdir. İnsanın bu sayılanlar üçün öz malından xərcləməsi Allahın rızasına uyğun və İslamın istədiyi bir xərcləmədir. Çünki ailənin dolanışığını təmin etmək insanın əsas vəzifələrindən biri kimi qəbul olunmuşdur. İnsan bu vəzifəni yerinə yetirməklə həm özü və ailəsinə qarşı vəzifəsini yerinə yetirər, həm də bu vəzifəyə görə savab qazanar.